

Київський університет імені Бориса Грінченка
Педагогічний інститут
Кафедра педагогіки та психології

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи
О.Б. Жильцов
«16» 01 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Педагогіка: Дидактика початкової школи

для студентів

спеціальності: 013 Початкова освіта
освітнього рівня: другого (магістерського)
освітньої програми 013.00.02 Педагогіка і методика початкової освіти

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136534
Начальник відділу
моніторингу якості освіти
Програма № 2517/203
(підпис) (прізвище, ініціали)
« 20 » 2020 р.

Київ – 2020

Розробник:

Іванюк Г.І., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки та психології Педагогічного інституту

Викладач: Іванюк Г.І., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки та психології Педагогічного інституту

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри педагогіки та психології Педагогічного інституту

Протокол від 11 грудня 2019 р. №16

Завідувач кафедри Г.І. Іванюк

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої-професійної програми 013.00.02 Початкова освіта _____ . _____ . 2020 р.

Гарант освітньої-професійної програми (Т.І. Мієр)

Робочу програму перевірено _____ 2020 р.

Заступник директора з науково-методичної та навчальної роботи (М.А. Машовець)

Пролонговано:

на 20__ /20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__» _____ 20__ р. Протокол №__

на 20__ /20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__» _____ 20__ р. Протокол №__

на 20__ /20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__» _____ 20__ р. Протокол №__

на 20__ /20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__» _____ 20__ р. Протокол №__

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання
	заочна
<i>Педагогіка</i>	
Вид дисципліни	обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання	Українська мова
Загальний обсяг кредитів/годин	6 / 180
Курс	5
Семестр	9 / 10
Кількість змістових модулів з розподілом:	6
Обсяг кредитів	6
Обсяг годин, в тому числі:	
Аудиторні	24
Самостійна робота	156
Форма контролю	залік / екзамен
<i>Змістовий модуль «Педагогіка: Дидактика початкової школи»</i>	
Курс	5
Семестр	10
Кількість змістових модулів з розподілом:	2
Обсяг кредитів	3
Обсяг годин, в тому числі:	90
Аудиторні	12
Самостійна робота	78
Форма контролю	екзамен

2. Метою змістового модуля «Дидактика початкової школи» інтегрованої навчальної дисципліни «Педагогіка» є – формування у майбутніх учителів початкових класів дидактичної компетентності.

Зміст змістового модуля «Дидактика початкової школи» орієнтований на:

- формування у майбутніх учителів початкових класів дидактичного підґрунтя для здійснення методичного супроводу освітньої діяльності в початковій школі (ФК-3),
- здатність і готовність організувати освітній процес у початковій школі з використанням сучасних, науково обґрунтованих, традиційних та інноваційних засобів, методів, прийомів, технологій (ФК-4),
- проектування та проведення уроків та інших форм освітнього процесу, з використанням сучасних науково обґрунтованих методик, технологій навчання освітніх галузей, передбачених Державним стандартом початкової освіти (ФК-10).

3. Результати навчання за дисципліною

Результати вивчення змістового модуля «Дидактика початкової школи» полягають у формуванні в майбутніх учителів початкових класів:

- вмінь діяти соціально, відповідально, прогнозувати та аналізувати розвиток початкової освіти у руслі основних завдань Нової української школи, реалізувати освітні програми (ПРН-1),
- знань галузевого законодавства та інструктивно-методичних матеріалів у галузі початкової освіти (ПРН-2),
- технології організації освітнього процесу в початковій школі (ПРН-7),
- забезпечення своєчасної підготовки встановленої документації, контролювати правильне і своєчасне ведення вчителями класних журналів та журналів груп продовженого дня, іншої документації (ПРН-8).

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для заочної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					Самостійна робота
		Аудиторна:					
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 «ПЕДАГОГІКА: ПЕДАГОГІКА ЗАГАЛЬНА» (5 курс, 9 семестр)							
МОДУЛЬ 1. ПЕДАГОГІКА В СИСТЕМІ НАУК ПРО ЛЮДИНУ							
Тема 1.1. Становлення та розвиток педагогіки в історичній ретроспективі	20	2	-	-	-	-	18
Тема 1.2. Педагогіка як наука і навчальна дисципліна	24	2	-	2	-	-	20
Разом за змістовим модулем	44	4	-	2	-	-	38
МОДУЛЬ 2. ОСВІТА ЛЮДИНИ ЯК СИСТЕМА І ПРОЦЕС							
Тема 2.1. Актуальні проблеми позитивної освіти людини	22	-	2	-	-	-	20
Тема 2.2. Цілісний педагогічний процес	24	2	-	2	-	-	20
Разом за змістовим модулем	46	2	2	2	-	-	40
Разом	90	6	2	4	-	-	78
Підготовка та проходження контрольних заходів	ПМК						
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2 «ПЕДАГОГІКА: ДИДАКТИКА ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ» (5 курс, 10 семестр)							
МОДУЛЬ 3. ДИДАКТИКА ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ЯК НАУКА І НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА							
Тема 3.1. Процес навчання; закономірності та принципи організації процесу навчання	12	-	2	-	-	-	10
Тема 3.2. Сутність, структура та зміст навчання в Новій українській школі	16	2	-	2	-	-	12
Разом за змістовим модулем	28	2	2	2	-	-	22
МОДУЛЬ 4. ПРОЕКТУВАННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ У НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ							
Тема 4.1. Методи і засоби навчання учнів початкової школи	16	2	-	-	-	-	14
Тема 4.2. Форми організації навчання учнів початкової школи	16	-	-	2	-	-	8
Тема 4.3. Форми оцінювання навчальних досягнень учнів у новій українській школі	4	2	-	-	-	-	4
Семестровий контроль	30	-	-	-	-	-	30
Разом за змістовим модулем	62	4	-	2	-	-	56
Разом	90	6	2	4	-	-	78
Разом за навчальною дисципліною	180	12	4	8	-	-	156

Змістовий модуль 3.

ДИДАКТИКА ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ЯК НАУКА І НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Тема 3.1. Процес навчання; закономірності та принципи організації процесу навчання

Поняття дидактики початкової школи. Об'єкт і предмет сучасної дидактики початкової школи. Закономірності і принципи процесу навчання. Основні категорії дидактики початкової школи та їх сутність. Внесок сучасних українських учених у розвиток дидактики початкової освіти. Основні дидактичні ідеї Концепції Нової української школи.

***Ключові слова:** дидактика, навчання, освіта, початкова освіта.*

***Джерела:** основні (3, 4); додаткові (1, 4); додаткові ресурси (2).*

Тема 3.2. Сутність, структура та зміст навчання в Новій українській школі

Сутність процесу навчання, його методологічна основа. Структура процесу навчання, характеристика його основних структурних компонентів.

Розвивальний потенціал навчання в Новій українській школі. Моделі початкової освіти в Новій українській школі.

Сутність змісту освіти та його культурологічна ємність. Основні компоненти змісту освіти, їх характеристика. Чинники, що зумовлюють формування змісту освіти. Наукові вимоги до формування змісту освіти в початковій школі. Стандарти освіти. Правочинні документи, що відображають зміст освіти в Новій українській школі. Державний стандарт початкової освіти.

***Ключові слова:** навчання, учіння, мотиваційний, змістовий, діяльнісний, результативний, рефлексивний компоненти процесу навчання.*

***Джерела:** основні (1, 3, 4, 5); додаткові (2); додаткові ресурси (2).*

Змістовий модуль 4.

ПРОЕКТУВАННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ У НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ

Тема 4.1. Методи і засоби навчання учнів початкової школи

Сутність і функції методів навчання. Класифікація методів навчання.

Характеристика основних груп методів та окремих методів навчання.

Інтерактивні методи та прийоми навчання в початковій школі. Методи формування у молодших школярів пошукової діяльності. Проектна та ігрова діяльність – в організації навчання молодших школярів. Засоби навчання учнів у початковій школі.

***Ключові слова:** метод навчання, прийом навчання, технологія навчання.*

***Джерела:** основні (3, 4, 5); додаткові (1); додаткові ресурси (2).*

Тема 4.2. Форми організації навчання учнів початкової школи

Історична ретроспектива організаційних форм навчання у початковій школі. Різні підходи до класифікації уроків. Інтегрований урок, його характеристика. Поняття «сучасний урок».

Дидактичні особливості уроків у 1 класі. Алгоритм підготовки вчителя до проведення уроку.

***Ключові слова:** форма організації навчання, інтегрований урок, урок-гра, проектна діяльність, типи проектів у початковій школі.*

***Джерела:** основні (4, 5); додаткові (1); додаткові ресурси (3).*

Тема 4.3. Форми оцінювання навчальних досягнень учнів у новій українській школі

Особливості оцінювання навчальних досягнень учнів першого, другого, третього класів. Вимоги до формувального оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи. Вимоги до очікуваних результатів навчальних досягнень та компетентностей учнів. Алгоритм діяльності вчителя під час організації формувального оцінювання. Тематичне оцінювання. Облік результатів підсумкового оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи.

Ключові слова: оцінювання, формувальне, підсумкове оцінювання, учнівське портфоліо, свідоцтво досягнень учнів початкової школи.

Джерела: основні (4, 5); додаткові (1); додаткові ресурси (3).

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	1	1	2	2
Відвідування семінарських занять	1	1	1	-	-
Відвідування практичних занять	1	1	1	1	1
Робота на семінарському занятті	10	1	10	-	-
Робота на практичному занятті	10	1	10	1	10
Виконання завдань для самостійної роботи	5	1	5	1	5
Тест до самостійної роботи	25	1	25	1	25
	Разом		53		43
Максимальна кількість балів: 96					
Коефіцієнт: $96 : 60 = 1,6$					

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

№	Опис завдання	Час для виконання	Критерії оцінювання
Модуль 3. ДИДАКТИКА ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ЯК НАУКА І НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА			
1.	Розробити проєкт освітнього середовища 1-го класу НУШ	22 год.	5 б. – проєкт вирізняється самостійністю, оригінальністю, інноваційністю та практичністю; відповідає вимогам НУШ; 3-4 б. – у проєкті мають місце незначні запозичення; не достатньо враховано вимоги НУШ; 1-2 б. – у виконанні завдання має місце формальний та репродуктивний підхід.

	Всього за модулем 3	22 год.	
Модуль 4.			
ПРОЕКТУВАННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ У НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ			
2.	Охарактеризувати педагогічні умови, чинники, що впливають на якість навчання у початковій школі та формування дидактичних компетентностей учителя в руслі завдань НУШ	26 год.	5 б. – виокремлені умови ґрунтовні, доказові; мають практичну спрямованість, можуть враховуватися під час оптимізації навчання учнів у початковій школі; 3-4 б. – педагогічні умови мають дещо формальний характер, не підкріплені результатами дослідження; не в повній мірі задовольняють індивідуальні запити; 1-2 б. – завдання має формальні ознаки, відсутнє авторське трактування; не враховано індивідуальні запити щодо оптимізації навчання учнів у початковій школі.
	Всього за модулем 4	26 год.	
	Разом (3, 4 модулі)	48 год.	

Теми для самостійного опрацювання:

1. Засоби навчання та навчальне обладнання в Новій українській школі (4 год.)
2. Ключові компетентності й уміння учнів початкової школи як показник якості освіти (4 год.)
3. Формувальний характер оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи (6 год.)
4. Особливості організації освітнього процесу у малочисельній початковій школі (6 год.)
5. Діагностування рівня сформованості ключових компетентностей і вмінь учнів 1-го класу початкової школи (4 год.)
6. Сучасні засоби навчання у початковій школі (6 год.)

Разом: 30 год.

6.3. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

Екзамен

Форма проведення: комп'ютерне тестування

(<https://elearning.kubg.edu.ua/course/view.php?id=22217>).

Тривалість проведення: 2 год. на кожного студента.

Тестові завдання складаються з таких видів:

- тести з єдиною правильною вибірковою відповіддю (у вигляді слова, фрази тощо); тести з декількома правильними відповідями;
- тести, що складаються з питань, що мають дві відповіді, одна, з яких істина, а інша – хибна;
- тести на визначення відповідності.

Кількість балів становить від **0 до 40 балів**.

Критерії оцінювання тестових завдань

Форма проведення	Максимальна кількість тестів/балів	Критерії оцінювання
Тест (ЕНК)	40/40	Правильно обрані всі варіанти відповіді (у разі закритого тесту); Правильно вписаний варіант відповіді (у разі відкритого тесту) 1 бал за кожен правильну повну відповідь; 0,25; 0,33 або 0,5 балів за часткові правильні відповіді (один правильно зроблений вибір із чотирьох, два з – з трьох, три з – чотирьох відповідей).

6.4. Орієнтовні питання для семестрового контролю

1. Що вивчає дидактика початкової школи?
2. Визначте предмет дидактики початкової школи.
3. Які категорії є ключовими для дидактики початкової школи?
4. Розкрийте основні завдання дидактики початкової школи.
5. Дайте визначення дефініції «компетентність».
6. Розкрийте сутність ключових компетентностей учнів початкової школи.
7. Охарактеризуйте дидактичні компетентності вчителя початкових класів.
8. В чому полягає сутність всебічного гармонійного розвитку особистості?
9. Розкрийте сутність термінів закономірності, принципи навчання.
10. Що виступає рушійною силою освітнього процесу?
11. Охарактеризуйте компоненти освітнього процесу.
12. Розкрити сутність предмету та основних категорій дидактики. Охарактеризувати розвиток дидактики початкової освіти як складової частини загальної дидактики.
13. Розкрити сутність процесу навчання, його методологічну основу.
14. Охарактеризувати структурні компоненти процесу навчання.
15. Обґрунтувати початкову освіту як систему, охарактеризувати її особливості.
16. Розкрити мету початкової освіти, обґрунтувати її унікальність.
17. Охарактеризувати розвиток системи початкової освіти, розкрити її вплив на зміни в педагогічній освіті.
18. Обґрунтувати завдання та місію Нової української школи.
19. Обґрунтувати сутність інтеграції змісту освіти в Новій українській школі.
20. Розкрити сутність інноваційних моделей навчання в сучасній початковій школі.
21. Розкрити сутність змісту освіти та охарактеризувати основні компоненти змісту освіти в початковій школі.
22. Охарактеризувати освітні галузі нової початкової школи, згідно Державного стандарту початкової освіти (2018 р.).
23. Обґрунтувати наукові вимоги до формування змісту освіти в новій українській школі.
24. Охарактеризувати інваріантну та варіативну частину Базового навчального плану, обґрунтувати доцільність варіативності у змісті початкової освіти (Державний стандарт початкової освіти, 2018 р.).
25. Охарактеризувати ключові компетентності та наскрізні уміння визначені Державним стандартом початкової освіти (2018 р.).
26. Охарактеризувати ключові компоненти формули нової української школи (Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи, 2018 р.).
27. Охарактеризувати нову структуру початкової освіти нової української школи (Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи, 2018 р.).

28. Розкрити сутність поняття «методи навчання». Обґрунтувати основні підходи до класифікації методів навчання.
29. Охарактеризувати методи організації та самоорганізації навчально-пізнавальної діяльності учнів. Розкрити особливості їх використання в початковій школі.
30. Охарактеризувати методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності учнів. Розкрити особливості їх використання в початковій школі.
31. Обґрунтувати необхідність використання інтерактивних методів навчання в початковій школі. Охарактеризувати загальні вимоги до використання методів навчання в освітньому процесі початкової школи.
32. Розкрити сутність засобів навчання, охарактеризувати сучасні засоби навчання початкової школи.
33. Охарактеризувати організаційні форми навчання та основні підходи до їх класифікації.
34. Охарактеризувати урок як форму організації навчальної діяльності в початковій школі за традиційної системи навчання. Розкрити шляхи підвищення його ефективності.
35. Охарактеризувати типи і структуру уроків у початковій школі.
36. Охарактеризувати основні етапи підготовки вчителя до організації і проведення різних форм навчальної діяльності учнів. Обґрунтувати необхідність зміни підходів до підготовки і проведення уроку як форми організації навчальної діяльності в умовах класно-урочної системи навчання.
37. Обґрунтувати вимоги до сучасного уроку в початковій школі.
38. Охарактеризувати міні-проект як форму організації освітнього процесу в новій українській школі. Розкрити особливості проектної діяльності у початковій школі.
39. Розкрити сутність контролю результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів. Охарактеризувати функції та принципи організації діагностики і контролю навчальних досягнень учнів в початковій школі.
40. Охарактеризувати особливості розвитку дітей 6-7-річного віку, їхню готовність до шкільного навчання. Обґрунтувати педагогічні умови успішної адаптації шестирічних першокласників до навчання у початковій школі.

6.5. Шкала оцінювання навчальних досягнень студентів

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
Fx	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Навчально-методична картка змістового модуля «Педагогіка: Дидактика початкової школи»

Разом: 90 год., з них: 6 год. – лекції, 2 год. – семінарські заняття, 4 год. – практичні заняття, 78 год. – семестровий контроль, екзамен.

Модулі	Модуль 3		Модуль 4	
Назва модуля	ДИДАКТИКА ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ЯК НАУКА І НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА		ПРОЕКТУВАННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ У НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ	
К-сть балів за модуль	53 бали		43 бали	
Теми лекцій		Процес навчання; закономірності та принципи організації процесу навчання <i>(2 год.) 1 бал</i>	Методи і засоби навчання учнів початкової школи <i>(2 год.) 1 бал</i>	Форми оцінювання навчальних досягнень учнів у новій українській школі <i>(2 год.) 1 бал</i>
Теми семінарських занять	Зміст освіти в початковій школі як фундамент культури особистості <i>(2 год.) 1+10 балів</i>			
Теми практичних занять		Інтеграція змісту навчання в початковій школі <i>(2 год.) 1+10 балів</i>		Проектування освітнього простору учнів початкової школи <i>(2 год.) 1+10 балів</i>
Самостійна робота	5 балів + тест (25 балів)		5 балів + тест (25 балів)	
Підсумковий контроль	Екзамен			

Кількість балів за модулі дисципліни: 96 балів.

Розрахункових коефіцієнт: $96 : 60 = 1,6$.

Екзамен.

8. Рекомендовані джерела

Основна (базова):

1. Бондар В.І. Дидактика. К.: Либідь, 2005. 264 с
2. Волкова Н.П. Педагогіка: Навчальний посібник. 2-ге видання, перероблене, доповнене. К.: Академвидав, 2007. 616 с. (Альма-матер).
3. Вихрущ В.О., Пушинська А.А. Психодидактика початкової школи: учіння молодших школярів [монографія]. Тернопіль: Крок, 2014. 929 с.
4. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. 5-є вид., доповнене і переробл. К.: ВАТ «Білоцерківська книжкова фабрика», 2007. 656 с.
5. Савченко О.Я. Дидактика початкової освіти: підруч. для вищ. навч. закл. 2-е вид. К.: Грамота, 2013. 504 с.
6. Фіцула М.М. Педагогіка: навчальний посібник. Видання 2-ге, виправлене, доповнене. К.: Академвидав, 2006. 560 с. (Альма-матер).

Додаткова:

1. Бех І.Д. Зростаюча особистість у цінності духовності Сучасний виховний процес: сутність та інноваційний потенціал : матеріали звіт. наук.-практ. конф. Ін-ту проблем виховання НАПН України за 2016 рік / за ред. І.Д.Беґа, Ж.В.Петрочко. Вип. 5. Івано-Франківськ: НАІР, 2017. С. 12-18.
2. Бондар В.І., Коханенко О.Г. Проектування уроку як оптимальної системи (Матрично-модульний підхід): навч.-метод. посіб. К.: ПЦ «Фоліант», 2008. 54 с.
3. Гончаренко С.У. Український педагогічний енциклопедичний словник. Видання друге, доповнене й виправлене. Рівне: Волинські обереги, 2011. 552 с.
4. Навчання у початковій школі як цілісний творчий процес: теорія і практика: навч.-метод. посіб. / за ред. В.І.Бондаря; упорядкув. О.Я.Митника. К.: Початкова школа, 2011. 384 с.

9. Додаткові ресурси

1. Державний стандарт початкової освіти. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-zatverdzhennya-derzhavnogo-standartu-pochatkovoyi-osviti>.
2. Закон України «Про освіту» (2017). Електронний ресурс. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
3. Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>.
4. Нова українська школа: порадник для вчителя / Під заг. ред. Бібік Н.М. К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2017/11/NUSH-poradnyk-dlya-vchytelya.pdf>.